

Πιο κοντά στο αίμα παρά στο μελάνι

Από τον **Μισέλ Φάις**

Πάμπλο Νερούδα
Ερωτικά ποιήματα
 δίγλωσση έκδοση
 μτφρ.: Αγαθή Δη-
 μητρούκα
 εκδόσεις Πατάκη,
 σ. 96, 7,50 €

Για τον Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες ο Πάμπλο Νερούδα είναι ο μεγαλύτερος ποιητής του 20ού αιώνα, και σε όλες τις γλώσσες. Για τον Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα, ο οποίος δεν πρόλαβε την ωριμότητα του χιλιανού ομοτέχνου του, ο Νερούδα είναι ένας αυθεντικός ποιητής, από εκείνους που έχουν καλλιεργήσει τις αισθήσεις τους σ' έναν κόσμο που δεν είναι ο δικός μας και που ελάχιστα τον αντιλαμβάνονται. Ένας ποιητής πιο κοντά στον θάνατο παρά στη φιλοσοφία· πιο κοντά στον πόνο παρά στη διάνοηση· πιο κοντά στο αίμα παρά στο μελάνι.

Δύο απόψεις καθόλου αντικρουόμενες αφού, σε ένα φανταστικό χρηματιστήριο γνωμών, θα μπορούσε να πει κανείς ότι η άποψη του Μάρκες ισοδυναμεί με υπεραπόδοση κεφαλαίου επί σχεδόν σαράντα χρόνια της άποψης του Λόρκα και ότι το Νόμπελ

Λογοτεχνίας που απονεμήθηκε στον Νερούδα το 1971 δεν ήταν τίποτε περισσότερο από ένα απλό bonus.

Δεν ξέρω γιατί παρασύρθηκα από μια ορολογία που απηχεί τον έκδηλο αμερικανισμό του σήμερα. Ίσως, σε αντιδιαστολή με το τότε, που θεωρούσαμε τις δικτατορίες υποκινούμενες από την Αμερική και τον Νερούδα τον θαυμάζαμε ως πολέμιό τους και τον αισθανόμασταν τόσο οικείο, σαν να μη βρίσκονταν οι χώρες μας σε διαφορετικά ημισφαίρια αλλά σαν να ήταν δύο όμορες επαρχίες με τους ίδιους τοπικούς ήρωες και τα ίδια πανανθρώπινα ιδανικά.

Μέγας γεφυροποιός, ασφαλώς, ή πρέσβης συγκυριών, ο Μίκης Θεοδωράκης, ο οποίος, χάρη στη μουσική ιδιοφυΐα του, μελοποίησε το κύριο έργο του Νερούδα, το *Κάντο Χενεράλ* (Γενικό άσμα), ως ένα πολυσύνθετο οργανιστικό ρέκβιεμ. Μα, αυτόν το χαρακτήρα δεν έχει όλη η ποίηση του Νερούδα, όταν τη δούμε γυμνή από τα πολιτικά λάβαρα που την περιέβαλαν; Σ' ένα άλλο σημείο ο Λόρκα λέει για τον χιλιανό ποιητή πως, όταν πάει να γίνει τιμωρός και σηκώνει το σπαθί, βρίσκεται ξαφνικά μ' ένα πληγωμένο περιστερί ανάμεσα στα δάχτυλά του. Ακριβώς. Το εξόφθαλμο της πολιτι-

κής τέχνης και στάσης γενικότερα δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι υπερ-λειτουργεί ο θύμος αδήν του ποιητή. Ο Νερούδα υμνεί τον έρωτα, δοξάζει τη φύση και προσπαθεί η ανάσα του να βρίσκεται πάντα σε αρμονία μαζί της. Χωρίς υπερβολή, είναι ο ποιητής του μέλλοντός μας. Θα μας αποκαλύπτεται διαρκώς, όπως και να μας προσφέρεται το έργο του: ολόκληρο ή σταχυολογημένο. Το γεγονός ότι υπήρξε πολυγραφότατος, θα δικαιολογεί συχνά τον πειρασμό των ανθολόγων.

Στη δική μας περίπτωση, ακολουθούμε μια προϋπάρχουσα αμερικανική έκδοση, που είχε γίνει με αφορμή την απονομή του βραβείου Νόμπελ στον ποιητή. Περιλαμβάνει 19 ερωτικά ποιήματα από διαφορετικές ενότητες, γραμμένα από το 1925 μέχρι το 1952, τα οποία παρατίθενται ολόκληρα, εκτός από ένα, που αποτελεί απόσπασμα ενός εκτενέστερου ποιήματος. Η παραληρηματική γραφή τους κάνει τον μεταφραστή να μπαίνει σε μια δίνη και τον αναγκάζει να νιώθει έναν ίλιγγο σχεδόν ηδονικό. Γιατί, αν τα ποιήματα ήταν φωνές, αυτά εδώ θα είχαν τη χροιά του πάθους, της τρυφερότητας και μιας ειλικρίνειας που ξεγυμνώνει.